

GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACTIUNEA ȘI ADMINISTRATIUNEA:
BRAȘOVU, piața mare Nr. 22.

„GAZETA“ IEȘE ÎN FIECARE ZI.

Pe un an 12 flor., pe șase luni 6 flor., pe trei luni 3 flor.
România și străinătate:
Pe un an 40 fr., pe șase luni 20 fr., pe trei luni 10 franci.

ANUL XLIX.

SĂ PRENUMERĂ:

la poște, la librării și pe la dd. corespondenți.

ANUNCIURILE:

O seriă garmondă 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Scrisori nefrancoate nu se primesc. — Manuscripte nu se retrămit.

Nr. 262.

Vineri, 21 Noembrie (3 Decembrie).

1886.

Din cauza S-tei sărbători de mână țiarul nu va apăre până Sâmbătă.

Brașov, 20 Novembre 1886.

Era de prevădută, că discursul contelui Andrassy privitor la politica orientală a monarhiei austro-ungare, ce l'amă publicată în numărul de ieri al foiei noastre, nu va produce un ecou simpatic în Rusia. „Journal de St. Petersbourg“, organul guvernului, se pronunță asupra părții prime a acestui discurs în mod foarte rece și rezervat, ăr cât pentru partea a doua relativă la atitudinea Rusiei foia rusescă respinge cu ironie „staturile“ lui Andrassy.

Este interesant — ăce Gazeta de Petersburg — a auzi din gura fostului ministru de externe, că Austro-Ungaria nu se gândește la nici o estindere în Orient; totu așa de interesantă este și „instructiva“ pledare în favoarea autonomiei națiunilor în Orient. Acăsta convertire, ăce foia rusescă, merită a fi notată, cu tôte că nu e vechiă și i se scade efectul prin expresiuni, cari legitimă ocuparea Bosniei și a Herțegovinei.

„Cât pentru staturile, ce le dă Andrassy Rusiei — adaugă numita foia — trecem peste ele convinși fiind, că nu i s'au cerut și că contele Andrassy însuși nu va disputa Rusiei dreptul de a fi jădecător mai competent în propriile sale interese.“

Așad diplomația rusescă ia cunoștință de „convertirea“ Austro-Ungariei anunțată în discursul lui Andrassy, dăr cât pentru propria ei convertire își rezervă dreptul de a judeca ea însăși dăcă fi pôte fi folositore seu nu. Cu alte cuvinte Rușii nici că se gândește a renunța vreodată la planurile lor de expansiune în Orient.

Situațiunea este prin acăsta destul de bine precisată. Ea devine și mai mult clarificată prin limbajul, ce-lu pörtă celelalte foi rusesci, ca „Novoie Vremia,“ și „Novosti,“ cari își întemeiează speranțele pe o viitoare alianță cu Franța. „Suntem mulțamiți deocamdată — ăcic memoratele foi — dăcă politica Franței neutraliză Germania și mai răcoresce pe bărbaii de stat englesi, căci de va sosi momentul decisiv suntem siguri, că solidaritatea Rusiei și a Franței va primi forme mai concrete.“

Tôte aceste nu împiedecă pe d-lu de Kalnoky de a lucra pentru realizarea programei orientale a monarhiei, după cum a schițat și contele Andrassy. O singură piedecă se pune din capul locului în calea realizării acestei programe și acăsta este: contradicțiunea în care se află încă și astăzi politica din afară a guvernelor austro-ungare cu politica ce-o pörtă ele față cu poporele din intrul monarhiei.

Vedem că principiile liberale, ce le anunță contele Andrassy în ceea ce privesc apărarea dezvoltării autonome a statelor și poporelor din Orient, se calcă în piciorle țilnic de cătră conaționalii sei în raporturile lor cu poporele nemaghiare din statul ungar, căroră le denegă chiar dreptul de a esista ca individualități naționale.

De nenumărate ori s'a dis și s'a repetat în presa europeană, că modulu cum sunt tractate naționalitățile nemaghiare în statul ungar, nu este nicidcum de natură a căștiga monarhiei simpatii la poporele învecinate dela mēdăci.

Sē dăm doveđi, ăcea delegatul Dumba, că poporele din monarhia noastră se bucură de o tractare binevoitoare și umană, căci numai așa vom pute căștiga simpatia conaționalilor lor din afară, dăr sē le dăm de fapt, nu numai pe hărti.

La noi în statul ungar însē se vorbește de egală îndreptărire numai pe hărti. În realitate miliōnele de Nemaghiari nu se bucură nici

de aceeași iugrijire din partea regimului, de care se împărtășesc ađi Bosniacii.

Astfelu d-lu de Kallay, când face politică austro-ungară în Bosnia, vine în conflict cu maximele de stat ale politicilor ungar.

Pentru Bosniaci se pörtă grija ca sē se pötă înțelege cu funcționarii statului în limbă lor, nimeni nu se gândește însă că miliōnele de Români din statul ungar au și ei dreptul de a pretinde cel puțin atâta iugrijire câtă li se dă Bosniacilor.

Este bătătoare la ochi deosebirea acăsta în modul de tractare al poporelor din intrul monarhiei noastre. Contrastul între asigurările verbale și între faptele omenilor de stat ungar nu pôte avē urmări bune. În totu casul elu va contribui a sgudui încrederea, de care are lipsă monarhia noastră la poporele vecine din mēdăci, pentru ca sē și pötă realiza cu succesu programa schițată de contele Andrassy.

Germania și situațiunea politică esternă.

Discursul tronului, cu care s'a deschis în zilele trecute Reichtagul german dferă mult de cele din anii trecuți în ce privesc aprecierea situațiunei politice din afară.

În 1884, după întelnirea dela Skiernevice, ăcea discursul tronului, că prin acăsta întelnire atâtu de tare s'a sigilat amicitia cu Austro-Ungaria și cu Rusia, încât e sigur, că multu timp nu va fi turburată.

În 1885, după lovitura de stat din Filipopol, ăcea mesagiul, că Germania se bucură de păcine și amicale raporturi cu tôte guvernele externe și că cele ce se 'ntemplă în peninsula balcanică nu vor turbura pacea.

În anul 1886, ăce „National-Zeitung“, discursul tronului chiăma în fruntea lui armata, ca sē apere bucurile păcii.

Ceea ce a produs și mai mare neliniște în Germania este faptul, că s'a prezentat Reichstagului proiectul pentru reînnoirea septenatului — convenția militară dintre diferitele state, care compun imperiul german — încă cu doi ani înainte d'a espira. Motivele ce se aduc înainte pentru a se arăta necesitatea reînnoirii septenatului și sporirii armatei germane au produs o impresiune deprimătoare, mai ales că starea financiară și economică a Germaniei nu prea e nici ea strălucită. În motivarea legii septenatului se arată fără rezervă și foarte seriosu pericolul unui apropiat și mare răboiu, care ar fi sē se pörte spre două fronturi. Unu corespondent al lui „Pester Lloyd“ din Berlin ăce, că publicul vede adevăratul mesagiu aci, celălaltu e ca unu act de politeță al unui diplomat, care deja s'a pregătit pentru a primi o declarațiune de răboiu.

Armata germană, francesă și rusă.

Proiectul de lege asupra efectivului armatei germane în timp de pace s'a supus deja Reichstagului fixându-l dela 1 Aprilie 1887 până la 31 Martie 1889 la 468,409 omeni afară de voluntari pe un an. Infanteria are 534 bataliōne, cavaleria 465 escadrōne, artileria de câmp 364 baterii, artileria pedestră 31 baterii, pioniri 19 și trenul 18 bataliōne. În bugetul ordinar se cer în plus 23 miliōne, în celu extraordinar 24 miliōne. Textul proiectului e scurt și numai în expunerea de motive sunt amănunte asupra organizării, etc. Din expunerea de motive extragem următoarele:

Mai întâi se constată, că deși armata s'a înmulțit dela 378,000 în anul 1870 la 401,059, la 1871 și dela 1881 la 427,000; marina dela 574 la 13,892 omeni în anul 1886, totuși situația militară devine totu mai nefavorabilă Germaniei. Noulu imperiu german, fructul unui răboiu glorios, e astfel amenințat de pericol, ca într'unu conflict european sē nu și pötă îndeplini politica, ce servă la menținerea păcii generale. Ba în casul unui răboiu propriu e amenințată chiar in-

dependența imperiului d'abea căștigată. E necesară o comparația a forțelor militare germane cu ale statelor vecine. Franța deși cu poporația mai mică, și-a sporit efectivul de pace alu oștirii, — care la 1870 era numai de 379,000, — în anul 1880 la 443,899 omeni și în 1886 la 473,452 omeni. Ea are acum 649 bataliōne infanterie, 446 baterii artilerie de câmp cu 1856 tunuri, plus alte 54 tunuri noue. După noulu proiect de lege oștirea francesă se va mai înmulți cu 41,000 omeni. După răboiul orientălu Rusia și-a reorganizat cu totul armata și pentru forțele sale militare superioare la număr a construit lini ferate sistematice. Infanteria și artileria de câmp rusă cuprinde 980 bataliōne cu 517,700 omeni, 395 baterii și 1736 tunuri. Flota francesă are 67,000, cea rusă 26,270 omeni. Prin urmare trebuie sē se facă totu posibilu pentru organizarea și sporirea forțelor militare germane. Negreșit că acăsta impune noue sacrificii, dăr Germania cată sē facă aceste sacrificii, dăcă nu vrea sē vedă micșorându-se gradul de siguranța statului.

SCRILE DILEI.

Sub titlul „Vexațiun scandalose în numele legii“ scrie „Székely Nemzet“ despre direcțiunea financiară din Sibiu, că până acum a tăcut și a lăsat o sē și înțelegă legea așa, precum îi place ei, măcar că pusese la taxă de câte 20 cr. timbru chiar și publicațiunile anunțurilor teatrale, din causă că era însemnat și prețulu locurilor. Acum însă acăsta direcțiune a dictat taxe de câte 30 cr. timbru chiar și pentru înscințările apărute sub rubrica „Literatură“, ba chiar și pentru comunicatele publicate sub rubrica afacerilor economice, precum și pentru tôte acele comunicări, cari atâtu din punctul de vedere alu culturei, cât și alu economiei publice sunt absolutu necesare și cari sunt scutite de orice tendințe speculative; — ăcerele au sē plătescă câte 30 cr. timbru „Acăsta dispoziția — continuă „Szék. Nemz.“ — provine seu din nescință, seu din ultrazelul direcțiunei financiare din Sibiu. În orice chip însă este o mare erore dispozițiunea acăsta și unu atentat neprecugetat contra productelor pressei. Sē ia directorul financiar din Sibiu o singură foia din Budapesta și vedă, ore nu este însemnat după fiăcare product literar și prețulu aceleia? Numai pressa ținătoare de cercul Sibiului sē n'ăibă dreptul a aduce la cunoștință opurile mai noue literare; ori dără cu privire la părțile acestea ale Ardăului sunt astfelu de legi financiare, cari pe ăcerele aflatore sub direcțiunea financiară din Clușiu, ori Budapesta nu le obligă? În fine starea acăsta e de ne mai suferit. Acum, când productele pressei și fără de aceea se bucură de așa puținu avantaju, a mai lua încă și competențe de timbru pentru publicațiunile aceleia, dăcă acăsta n'ar trada o așa mare nescință din partea direcțiunei financiare din Sibiu, ar fi cel puținu a se califica de neconștientitate. Că în privința acăstele legile financiare sunt defectuose, și pôte ici, colo chiar obscure, acăsta o concedem. Dăr ca acăstu defect alu egei sē aibă ca efectu jăfuirea pressei prin contribuțiune, acăsta e o astfelu de procedere, contra căruia noi protestăm sărbătorește și ori de câte ori se va face cu ediția foiei noastre o astfelu de vexațiune, noi vom protesta nu numai înaintea forului propriu oficios, ci și aici, pe față înaintea publicului.“ — Dăr „Magyar Polgár“ încă totu nu și-a adunat datele, ca sē și ridice vocea?

—x—

Ministrul Trefort a contractat în anii din urmă împrumutul în sumă de 8,520,219 fl. pentru edificări de școle. Pentru plata rentelor anuale a acestor împrumuturi sunt preliminați în bugetul anului viitor 534,645 fl. — Cum vedem, plătim mereu împrumuturile iubitorului făcător de datorii Trefort pentru școle maghiare, căci din acele opt și jumătate miliōne florini nu s'a făcutu nici măcaru o școlă nemaghiară.

—x—

La universitatea din Viena s'a constituit o reuniune de studenți ungar cu numele „Összetartás“ (concordia). Scopul reuniunii este, ăce stud. preș. Farkas, crearea unui punct de intrunire pentru cultivarea sim-

țământului de solidaritate națională. Motto al reuniunii: „*Extra Hungariam non est vita!*“ a întâmpinată viuă opozițiune. Stud. Duschnitz și alții dăseră, că acestu motto va fi primitu nefavorabilu în Viena și de siguru va fi luat în batjocură. Töszöghy stăru pentru primirea lui din considerațiuni patriotice, fiindu că acestu motto mai are unu adăuș: *si est vita, non est ita*, prin urmare nu pôte fi îndreptat contra capitalei austriace. Motto a fostu primitu; și de ce nu, când însuși propunătorul a recunoscutu adevărul, că e și în alte părți vieță, dér ca în Ungaria ba!

—x—

»Wiener Medic. Wochenschrift« află din *Pesta*, că *colera* va erina acolo, pentru ca la primăveră să se ivescă éráși ca epidemia, avându tóte condițiunile de desvoltare. În spitalele barace se află 350 bolnavi de *věrsatú*. În tótă ziua se anunță câte 30—40 de bolnavi.

—x—

Clușiul a căpătat sub titlul de despăgubiri urbariale 20,000 fl. v. a. din partea statului; din aceștia 12,000 în obligațiuni, ér 8000 fl. în bani gata.

—x—

În Ungaria se află 312 biblioteci bisericesci, cele mai multe rom. cat., apoi protestante, în fine gr. or. și gr. cat. În bibliotecile gr. or. cele mai multe cărți sunt franceze. S'au cheltuit în 1885 pentru bibliotecile gr. or. 146 fl., pentru cele gr. cat. 116 fl., pentru cele rom. cat. 229 fl., pentru cele protestante 79 fl. Pentru cărți ungurești, dăce oficiul statisticu ung. alu țării, greco-orientali n'au cheltuitu nici unu banu. Părțile umbróse ale bibliotecelor în genere sunt, că nu le folosesc nimenea. Din unu milion și jumătate volume (rom. catolicii au peste unu milion) s'au cetit în 1885 numai 26,000. Numai 148 biblioteci bisericesci au registre, celelalte sunt în disordine.

—x—

Din *Belgrad* se telegrafază djarului „*Neue Freie Presse*“ următoarele: »Epidemia de coleră între militari bantue numai batalionul 7 și 8. Starea sanitară a celorlalte batalione de garnison e bună. Dela 21 Noemvre și până astăzi (27) s'au ivit 50 casuri, dintre cari 10 decese. Regele a vizitat din nou pe toți bolnavii. Medicii nu sunt uniți în vederi asupra caracterului epidemiei.

—x—

Polonii din *Pesta* au serbatu Lună amintirea martirilor revoluțiunii polone din 1831 printr'unu serviciu divin. Pe unu catafalcu rădicat în biserică au depus Polonii și junimea universitară cununii. La serviciul divin au luat parte și președintele delegațiunii austriace Dr. Smolka și alți Poloni de frunte, precum și o deputațiune a reuniunii răsboinice ungurești.

—x—

Redeschidându-se *dieta ungară*, ministrul honveđimei a prezentat unu proiectu de lege pentru încuviințarea *contingentului de recruți și rezervă întregitoare pe anul 1887*. După proiectu, se voru recruta 39,552 ómeni, dintre cari 3955 pentru rezerva întregitoare. Ministrul de finanțe a prezentat unu proiectu de lege pentru desființarea dărilor deosebite în fostele granițe militare.

—x—

La *casale de păstrare* din locu s'au depus în luna Noemvre fl. 565,464.36 și s'au rădicat fl. 317,290.83. — Cu finea lunei s'au aflat în tóte în bani gata fl. 270,081,62 v. a.

—x—

Comunitatea averii fostului regimentu românú bănățeanu de graniță 13 a ținutu în 25 Noemvre n. în *Caransebeșu* o adunare generală. La ordinea zilei era ocuparea posturilor de protoforestieru, locțiitoru de protoforestieru și patru practicanți forestieri. În aceste posturi bine dotate s'au ales: Anton Dick administratoru forestieru, Sigmund Ujsaghy locțiitoru, și cei patru practicanți. Comisarú ministerialu e numit viceșpanul Iakabffy, o fidelă copiu a lui Tabajdi. — O întrebare punemú: nici unu Românú n'a concurat la vre-unul din acele posturi, căci nu vedem între cei aleși nici unulu figurându?

—x—

Scirea despre notarul Folya și proprietarul H. din *Gertyny*, care amu comunicat'o erí, nu e adevărată, după cum îi scrie lui „P. Ll.“ chiar proprietarul H., adecă Hollossy. Scirea nu pôte fi decât o glumă rea. Elu n'a fostu niciodată în casa notarului și cu soția lui n'a schimbatu o sută de vorbe, pôte în copilăria, când numita femeia servea la unchiul séu ca fată'n casă.

—x—

La gara centrală din *Pesta* s'a găsit într'unu cufăr, care fusese adus cu trenul, cadavrul unui copil. Cercetările de până acum n'au datu nici unu rezultat.

—x—

D nulú *Nicolae V. Perlea* și D-șóra *Aurora U. Irimia* își serbeză cununia religioasă Duminecă în 93 Noemvre în *Brailă*. Le trimitemú sincerile noastre felicitări.

—x—

Sublocot. de honveđi și maestru de scrimă la academia ludoviciană din *Pesta*, Coloman *Barath*, a fostu condamnatu de tribunalul militarú la unu anu carceră pentru delictu de duell. În Iulie rânise de mórte în duellu pe unu funcționarú de cale ferată, fără să fi mai fostu îndreptățit la vro impuscătură.

—x—

Almanahul literarú ilustratú pe 1887, apărut în *Bucuresci*, editura și executarea stabilimentului graficu *Socecu* și *Teclu*, cuprinde 18 ilustrațiuni, charta telegrafelor, poștelor și căilor ferate din România, călindarul, istorioare, poesii, documente, nuvele, fragmentu din *Magnum ethymologicum*, *Barcarola* pentru voce și piano anecdote. Almanahul e fórte frumosu ajustatú și bine alcătuit.

—x—

Săptemána trecută a plecatu din portul *Brăilei* vaporul englezú »*Clematis*« cu 98 boi pentru Italia.

—x—

Patriarhul ecumenicu din Constantinopolu a demisionatú din demnitatea sa.

—x—

Sâmbătă. 4 Decemvre, *trupa teatrală germană* va juca pentru întâia órá »*Die gerettete Fahne*«, oder: »*Das Schlachtfeld bei Broos*«, mare dramă istorică-patriotică din istoria Transilvaniei, de Christ. Heyse.

Desființarea dărilor speciale din fosta graniță militară.

În ședința dela 27 Noemvre a dietei ungare s'a prezentat unu proiectu de lege cu privire la *desființarea dărilor speciale existente în fosta graniță militară bănățeană*. Acestu proiectu desființeză în numitele ținuturi dările de case, de venit, de câștig, de comerciu, de industrie, de móră și de scutit, ce exista în înțelesul articulelor de lege XXVII și XXVIII din 1873 și XL din 1882, și introduce dela 1 Ianuarie viitoru următoarele dări:

Darea de case în sensul articulelor de lege din anii 1868, 1870, 1875, 1879 și 1883; *darea de camele* și de *rente* (art. de lege XXII: 1875 și XLVI: 1883; *darea pentru întreprinderile ce sunt obligate a-și da socotelele în publicu* (art. de lege XXIV: 1875 și LX: 1880); *darea de mine* (art. de lege XXVII: 1875); *darea de câștig* (art. de lege XXIX: 1875, etc.) și *darea de consum pe vin și pe carne*.

Cu excepțiunea acestor dări din urmă, numitele dări se voru introduce cu următoarele abateri: dările directe se voru socoti fără adăușuri la desărcinarea pământului. Capii comuniunilor de casă, a căroru dare de pământ și de casă la olaltă n'a fostu în anulú curentu mai mare de 5 fl., se voru scuti atât pentru sine cât și pentru membrii lor de familie de darea de câștig cl. II. și de adăușul generalu de darea de venit, ce ar fi să se plătescă după darea de pământ și de case. Dările de consum pe vin și pe carne se voru folosi spre acoperirea cheltuelilor comunale.

Ca adăuș generalu de venit e de a se plăti: 30% din darea directă de stat, ce e a se plăti după moșiă, după case supuse la darea de chirii și după întreprinderile ce sunt obligate a da socotelele în publicu, 40% din aceeași dare după posesiune de case ce sunt supuse dării de chirii; 10% din aceeași dare după afaceri de industrie și comerciu etc. (dare de câștig cl. III) decât venitul nu face mai mult de 300 fl.; 35% decât acela trece peste 300 fl.: 35% din darea directă de stat după lefi (darea de câștig cl. IV), și după venitele după mine și asemenea lucruri, precum și după camele și rente.

Favorul, ce-lu dá noua lege comuniunilor de casă mai sêrace, se vede din următoarele exemple: Capul unei comuniuni plătesce de prezentu: dare de pământ 1 fl. 71 cr., adăuș generalu la darea de venit 60 cr., la olaltă 2 fl. 31 cr. *Fără de nici o favorizare* acela ar trebui să plătescă după noua lege: dare de moșiă 1 fl. 71 cr., dare de casă 1 fl. 40 cr., dare de câștig cl. II 1 fl. 40 cr.; după trei membri de familie à 56 cr. 1 fl. 68 cr., adăuș generalu la darea de venit 1 fl. 40 cr., la olaltă 7 fl. 59 cr. În urma favorizării însă plătesce numai: dare de venit 1 fl. 71 cr., dare de casă 1 fl. 40., la olaltă 3 fl. 11 cr. Cu 80 cr. mai multu ca până acum, dér cu șapte fl. 96 cr. mai puțin ca soții sei de sôrte în celelalte părți ale țării, unde e de a se plăti și unu adăuș la darea de desărcinare a pământului, așa încât unu agricultorú, ce trăiesce în aceeași relațiuni, trebue să plătescă o dare de 11 fl. 5 crucerí.

Din comitatulú *Selagiului*, 20 Noemvre.

În 14 Noemvre a. c. se sêvărșiră în comitatulú *Selagiului* alegerile membrilor reprezentanței municipale. — Fiindu Duminecă, lucru firescu, că preotul și învățatorul n'au pututu participa. Precum sunt informatu însă în cercuri electorale pure românesce s'au alesu totu membri români, în cercuri mestecate se înțelege că totu maghiaroni curați ca laptele. Comitetul nostru centralu electoralu ar fi făcutu fórte bine, decât ar fi adresatú în grabă apelurile către alegătorii români și să-i înștiințeze de cu bună vreme despre timpul alegerilor. A se încunosciița cu doué zile înainte de alegere, cum spre exemplu m'au provocatú și pe mine, e cât în legea Ungurului: „*Jere úljünk óssze, beszéljük semmit!*“

Apoi cu privire la alegerea membrilor români fiă-mi iertatú a mai face o modestă observațiune, că óre notarii români cercualți, când se alegu de membri la comitatú, potu-și implini parola dată alegătorilor români: că voru fi ómeni independenti, că voru sbicui vițurile și defectele observate în administrațiunea comitatensă?! Eu dăcú că nu potú apêra interesele bietului poporú; însă necum să le apere, déră nici că le e iertatú să dăcú ceva contra deciziunilor superiorilor séi, căci la din contrá sabia... le taiă gâtlegiul „*olahicescu*«. — Ergo, când se provócă la alegătorii români, să alegă membri inde-

FOILE TONU.

Dama Albă a Hohenzollernilor.

Alu 4-lea centenarú alu primei arătări a *Damei Albe* 1486—1886.

O emoțiune viuă domnesce în momentul acesta în mediurile credule din Germania, unde se șioptesc despre recente arătări ale *Damei Albe*. Dama Albă a Hohenzollernilor nu s'arată, după legendă, decât când vr'unu evenimentu gravu amenință casa domnitoare de Prusia — de obicei mórtea unui membru principalu din familie.

De mai multí ani nu fusese povestitú nimicú pozitivu în privința misterioasei fantome. Adevêrú vorbindu, s'a pretinsú că *Dama Albă* s'a vęqutu în Berlinu toc mai cu câteva césuri mai înainte de mórtea ténêrului prințu Waldemar și, acum 2 ani, unu djarú germanú afirmă că fantoma fusese dărită într'una din sălile vechiului castelú. Atunci fuse mare nelinisce printre înalții funcționari ai curții imperiale și se cerceta cine scosese scirea acesta teribilă. Nu că funcționarii dădeau mare importanță așa dăsei aparițiunii a nălucci; însă era temere, că punerea în circulațiã a unui astfelu de sgomotú se nu aibă o influență rea asupra sănătății bętránului împératú, care era obicinuitú să respecte legenda familiară.

Veđi că *Dama Albă* face intru cât-va parte integrantă din istoria Hohenzollernilor, și nu bętránul Vilhelm, slăbitu de vęrstă, s'ar incerca să se îndoescă de rolul intermitentú specialu atribuitú *Damei Albe*, geniulú mai multú séu mai puținú bine-făcătoru alu familiei sale.

*
—x—

Legenda.

Anulú acesta 1886 este tocmai alu patrutea centenarú dela întâia arătare a *Damei Albe*.

Legenda pretinde, că fantoma albă s'a arătatú pentru întâia órá într'o nópte nęgră din 1486, în vechiul castelú din Bayreuth, cu puține minute mai înainte de mórtea electorului de Brandenburg Albreht Ahil.

După scriitorii germani, *Dama Albă* a Hohenzollernilor n'ar fi alta decât spectrulú unei órecare contese Cunegunda d'Orlamund, care, rămându vęduvă, se duse să locuiască în castelul de Plassenburg, aprópe de Bayreuth. Se întâmplă însă, că contesa se înamora la nebuniã de ténêrulú și frumosul cavalerú burgravulú Albert de Nuremberg. Se vede că acesta nu se arăta nepăsătorú.

Însé când dama Cunegunda spuse că vré s'o rupă cu vęduvia și să-lu ia de bęrbatú pe cavalerulú, Albert ar fi răspunsú evasivú, adăogéndu, că elú nu putea intra în *legăturile sfinte* ale căsătoriei „câtă vreme voru fi lângă elú *patru ochi vii*, care s'ar uita la elú“.

Fiindu că avea doi copii dela bęrbatulú séu d'ntii, contesa își inchipui că, ei erau singura piedecă a căsătoriei sale cu cavalerulú și se grăbi să omóre pe cei doi orfaní înfigéndu-le în cefă unu acú de aurú cu care își prindea përlu.

Când află burgravulú Albert crima contesei, se spăimântă și nu mai voi s'o ia de nevastă. Peste câtva timpú muma acesta nelegiuită muri în urma unui accidentu; însă rămășițele'i mortale nu puturá rămâné în odihnă. Deși fusese bine îngropată și închisă într'unu cosciugú bine pecelluitu, se dări în diferite rënduri fantoma ei pribegindú nóptea, fiã în castelul de Bayreuth, fiã în alte locuri, și aparițiile acestea au fostu o prevestire de nenorocire și de mórte.

Unul din scriitorii germani, care a făcutú investigații în privința acestei legende, dăce, că contesa Cunegunda era o prințesă de Hohenzollern și că, astfelu fiindu, avea titluri seriose ca să devia geniulú domesticu alu castelelorú, cari aparțineau descendenților rasei sale.

Unu istoricu berlinesu, Julius de Minutoli, care a publicatú în 1850 unu studiu asupra legendei, înșiră tóte aparițiunile *Damei Albe* dela anulú 1486 până în acești din urmă timpú, și mai spune, că sgomotele privitoare la întâia arătare erau unu faptú de notorietate publică în vechiul castelú de Bayreuth încă dela 1486.

În această lungă perioadă de ani, se vęđu séu se

pendenți, liberi și conșcii de drepturile poporului: cred că nu înțelege pe notari, nici pe alți funcționari români, ce servesc sub poreclitul: „guvernul liberal“; nu că dăra ar dubita despre caracterul național al lor — Oh Dumnezeu ferescă, acesta poate fi curat ca lumina soarelui de mătă-și — ei pentru-că și decă ar vrea și ară ave inimă să dăca se vorbescă pentru poporul necăjit nu pot, decă nu sunt în pozițiune a risca se-și perdă postul.

Astfel stând lucrul, ar fi de dorit ca pentru viitor să se înlocuiescă membri aleși cu oameni mai independenți, și aceștia, după împrejurările actuale, sunt proprietarii, preoții și în parte și unii învățători mai bine situați.

O scurtă reprivire,

usupra adunării generale districtuale a învățătorilor gr-or. români din districtul al XI al Făgărașului, în Archidieceasa Transilvaniei, ținută în zilele dela 12, 13 și 14 Octomvre 1886.

Duminecă dimineața, în 12 Octomvre a. c. st. v., învățătorii din toate părțile alergau, parte cu carele și parte pe jos spre Cuculata, locul de adunare, unde poporul căruia i se spusese mai înainte despre acesta. Ii aștepta cu o nespasă bucurie și cu o esemplară pre-gătire, cu atât mai vârtos, căci poporul cuculătanu pôte nici când n'a mai avut ocaziune a cuprinde în sinul său o inteligință așa numerosă, învățătorimea din mai multe protopresbiterate. Din partea Făgărașului se vedu venind mai mulți învățători, în mijlocul cărora se află președintele reuniunii D. Vincențiu Grama, parochul din Răușor, carele pornind din comuna sa spre Cuculata, a invitat în toate comunele din drumul său pe învățători a merge dinpreună cu densusul la adunare, cari satisfacându învitatii sale ilu însoțiră până la Cuculata. Din spre Cohalmu se ivesce R. D. protopresbiterul și președinte al desp. tractualu Cohalmu, Nicolae Mircea, însoțit asemenea de învățători, pe cari întâlnindu-i în drumul său, i-a chemat în trăsură. Incepându-se serviciul divin toți învățătorii prezenți în frunte cu conducătorii lor au mers în corpore la biserică, ba R. D. Nicolae Mircea a luat și parte activă la celebrarea ss. liturgii. După finirea serviciului lăta învățătorimea, dimpreună cu conducătorii, a plecat spre școla confes. gr. or., locul destinat pentru ținerea ședințelor, un edificiu grandios și foarte frumos, care servese spre marea laudă și onore comunei Cuculata, mai ales decă considerăm starea cea miseră și împrejurările cele grele, în care trăesce poporul român. Poporul din comună, care era adunat totu în cete mici povestind despre cele ce vedea că se întâmplă, și care în fiecare dascăl privea câte un martir, merse și el în număr mare în sala de ședințe, spre a asculta cele ce se voru vorbi. Acolo președintele prin un cuvânt bine ales și corăspunător scopului, decide ședințele având înaintea sa pre membrii reuniunii și pe publicul participant, ăr lângă d-sa pre domnul Nicolae Chiornița, proprietar mare în Cuculata, și pre Rev. D. Nicolae Mircea protop. în Cohalmu. Cetindu-se apoi apelul nominal, se constată că numărul membrilor de față este relativ mic, ba membri despărțământului tractualu Agnita nu s'au prezentat de loc. Apoi începându-se pertractările s'au desbătut obiectele puse la ordinea zilei cu destulă seriozitate.

În 12 Octomvre s'era învățătorii au arangeat o producțiune literară împreună cu danți, care a fost cercetată de un public numeros. Dintre inteligenți am observat pre rev. d-ni: Nicolae Mircea prot., Iuliu Danu adm. prot. cu stimata familie; d-nii George Comaniciu not. cerc. cu stimata familie, George Popu Gridanulu cu st. familie, Nicolae Chiornița cu st. familie, și alți inteligenți din comună, giur și chiar și din departare. Producțiunea a eșit destul de bine, mai ales „Valurile Dunării“, romanța de Carini, duet, executată de domni George Tăslan și Nicolae Ludu, și „Visul la anul nou 1858“, poezia de Andreiu Mureșianu, declarată de președintele reuniunii, d-lu Vincențiu Grama.

pretinse că s'a vădutu fantoma pribegind prin diversele castele ale Hohenzollernilor însă cu deosebire la Bayreuth, locul său preferat, la Anspach și mai târziu la Berlin.

Misterioasa fantomă făcu să se vorbescă multă vreme de ea, mai cu seamă la începutul acestui secol, când au ocupat Francesii Bayreuthul. Se vede că *Damei Albe* îi plăcea să hărțuiască pe vrăjmașii Hohenzollernilor.

Dela 1806 până la 1809, atunci când trupele franceze treceau neconținut prin Bayreuth, ofițerii incartirati la castelul constatau adeseori — se dice — apariția *Damei Albe*. În 1809 cu deosebire se dice, că ea s'a arătat generalului Spaniei chiar în noptea ce urmă după sosirea lui la castelul,

Legenda spune, că spectrul chinu rău pe ofițerul general, tirindu-i patul în mijlocul odăiei și la urmă răsturnându-l sub pat. Când auți ofițerul de ordonanță, sgomot și strigăte de ajutor și intră în cameră, găsi pe șeful său lungitu sub pat și tremurându ea varga. A doua zi dimineața generalul se plimba prin camerele castelului și în sala portretelor dăbindu pe alu *Damei Albe* — zugrăvită, îmbrăcată în negru cu un guler, și cu glugă albă — dise deodată, arătându cu degetul: „Iat'o! Iat'o aceea, care mi s'a arătat!“ generalul Spaniei părăsi castelul chiar în ziua aceea. Peste câteva săptămâni pică rânitu de mörte, în ziua de 21 Maiu 1809, în bătaia dela Alpern (Essling).

Venitul curat al producțiunii a fost frumșel și a intrat în fondul reuniunii. La finea producțiunii rev domn Iuliu Danu, prin un cuvânt scurt, d'ar la loc, își arată bucuria pentru progresul ce l'au făcutu învățătorii noștri în timpul mai nou, și le recomandă și mai departe a fi activi și energici, căci numai așa vor putea ajunge scopul dorit. De aci s'a strămutat publicul într'altă sală spre a și continua petrecerea cu danți, la care afară de publicul ce fusese la producțiune mai participă și un număr însemnat de omeni din poporul cuculătanu. Ficiorii și fetele din comună, neavându loc în sală, jcau voios pe afară la sunetul celu frumșu alu muzicii. La această petrecere a fost bine reprezentat și costumul nostru național, s'au jucat toate jocurile cunoscute, d'ar mai mare furöre a făcutu jocul ardelenesü. Această petrecere a ținutu până noptea târziu, când apoi s'a depărtat publicul. Cam pe la 9 ore a. m. a doua zi învățătorii adunându se în sala de ședințe și-au continuat afacerile pentru care s'au adunat, până s'era.

Marti dimineața în 14 Octomvre, ziua de sf. Paraschiva, învățătorii în corpore au mers la biserică și au luat parte la serviciul divin celebrat de R. D. prot. Nicolau Mircea, D. Vincențiu Grama și George Sglimbea, ăr la finea sf. liturgii s'a celebrat parastas în memoria neuitatului Arone Pumnul, care a fost născut în Cuculata. Totu astăzi s'a celebrat și hramul bisericeii din loc. La toate aceste servicii divine s'au produs în vătătorii prin cântări în cor, făcendu prin acesta Cuculătenilor o bucurie foarte mare, care nici când nu se va sunge din inima lor.

Este de însemnat, că la celebrarea parastasilui părintele Georgiu Sglimbea a ținutu o cuvântare, în care a arătat pe scurt biografia și meritele lui Arone Pumnul pentru patrie și națiune, care cuvântare a stors lacrimi din ochii multimei adunate. După finirea serviciului divin, învățătorii s'au dus la școla și și continuat lucrările, ăr pe la 3 ore d. p. s'a închis adunarea prin un cuvânt corăspunător scopului, rostit de președintele. Aruncându în fine o privire generală asupra acestei adunări, vedem pe d-lu George Popu Gridanulu, fostu pretor unu șir lungu de ani, ăr acuma magistru postal în Comăna inf. că luându parte la una din ședințele adunării, și convingendu-se mai de aproape despre starea fondului reuniunii și despre destinațiunea lui se face membru fundator al reuniunii, depunendu taxa prescrișă de statute la mâna cassarului, ceea ce îi servese spre mare laudă și onore și ar fi de dorit ca și alți domni de pozițiune densusului să facă asemenea.

Încătu pentru primirea ce au avut învățătorii în Cuculata, trebuie să mărturisescă ori și cine, care a fost de față, că a fost pe cât se pôte de strălucit. Casa părintelui George Sglimbea și învățătorului George Cautor a fost puse la dispozițiune învățătorilor dela începutul până la sfârșitul adunării.

În aceste case cinstite la fiecare prând și cină au fost mesele deschise pentru învățători, ceea ce va fi un suvenir plăcut pentru fiecare învățător, care a luat parte la aceste adunări. Dumnezeu să le înmulțescă grănarele pentru ca și în anul viitor să se pötä arăta totu așa de ospitală cu membrii Asociațiunii Transilvane pentru literatura și cultura poporului român, a cărei adunare după cum aușim a se fi proiectat, încă se va ținē în Cuculata.

Unu participant.

Ultime sciri.

Berlinu, 30 Noemvre. — La primirea presidiului Reichstagului, împăratul a declarat, că ține totu așa de strinsu la proiectul militar, ca și la legea militară din 1860, și a amintit cum evenimentele de mai târziu i-au dat dreptate. Împăratul a d'is, că în situațiunea esternă sunt puncte amenințătoare, d'ar speră că se va susține pacea. — Virchow a d'is într'o adunare de alegători, că atitudinea sa față cu legea militară at'ernă de lămuririle ce le va da ministrul de războiu asupra înarmărilor state-

O altă legendă pré răspândită în Germania pretinde, că *Dama Albă* s'a arătat și lui Napoleon I, când se afla în Bayreuth. Întēia oră se dice c'a fost la 12 Maiu 1812, atunci, când împăratul era să întreprindă campania Rusiei. Elu ședea în așa numitul castel nou. Pe cât se pare istoriile privitoare la *Dama Albă* circula și prin armata franceză, pentru că mai dinainte fusese trimis cu un curier special din Aschaffenburg cu misiunea ca să ia măsură se nu cumva să fi aședat împăratul în apartamentul unde se semnalase înainte vizitele nocturne ale spectrului. Cum sosi în Bayreuth Napoleonu chemă pe contele de Munster și-lu întrebă, decă îi se executaseră ordinele lui în privința locuinții.

Împăratul a vădutu s'eu nu pe *Dama Albă*? Nu se pôte afirma, însă a doua zi, tocmai când se plece — după cum afirmă istoricii — Napoleonu, prea galben și prea tulburat, dicea m'reu: „Ah! blăstemat castel!“

Și totu într'o vreme se jura cătră ofițerii din suita sa, că nici odată nu va mai călca acolo.

În Augustu 1813 Napoleonu se întörse la Bayreuth și, deși se pregătiseră la castel apartamente pentru ca să-lu primescă, elu refușă d'a se duce acolo și trase într'o casă departe de locul acesta „vizitat de duhuri necurate!“ (Va urma.)

loru vecine. Elu nu crede, că situațiunea e îngrijitoare și că în Franța și în Rusia domnesce o ură violentă contra Germaniei. Ce privesce septenatul, guvernul ar putē ceda, deörece nici unu Reichstag nu-i va refusa mijlocele necesare pentru apărarea imperiului.

Darmstadt, 20 Noemvre. — Prințul Alexandru are de gând să plece în zilele acestea în Anglia, unde va rămâne mai multe săptămâni. — La începutul lui Ianuaru apare aci o carte de predicatorul curții Koch, intitulată: „Prințul Alexandru alu Bulgariei. Comunicări din viața și domnia sa.“

DIVERSE.

Igiena lucrătorilor tipografi. — Dr. Macario din Nisa a publicat o notă asupra igienei lucrătorilor tipografi. Acești auxiliari inteligenți și devotați ai scriitorilor ne aduc destule servicii pentru ca să fim fericiți a le transmite povețele Dr-lui Macario. Tipografii, nevoiți a sta mai tota ziua în picioare, sunt predispuși bôlelor de picioare. Voru face bine de a le preveni prin întrebuițarea ciorapilor elastici. Cetirea manuscriptelor și nevoea de a privi neconținut cu băgare de seamă caracterele de imprimărie sunt cause serioase a slăbirii vederii. Indată ce observă, că vederea se obosește trebuie a se spăla ochii de mai multe ori peste zi cu următorea soluțiune: Apă 100 grame, sare de bucătărie 10 grame, cognac 12 grame. Prafulu caracterelor de imprimărie respirat într'una irită peptul. Dr. Macario povătușce a se opune la intrare acestui praf legându-se gura și nările cu petece udate legate îndrtul capului, s'eu bumbac prin care trece cu înlesnire aerul.

(Vocea Covurluiului.)

Superstițiă. — Din istoria lui Gregorie alu XIV se vede, ce superstițiă medicală domnea pe acele vremuri în Roma. Papa se bolnăvi odată greu; nu se găsi nici un remediu eficace; atunci un medic d'ise să se pulverizeze pietre scumpe și să se dea pacientului să bea. Așa se făcu. Mărgăritare, pietre scumpe, aur, se pulverisară, cheltuindu-se 15,000 galbeni. Cu toate acestea Papa muri de acea bôlă, pe care medicii n'au fost în stare să o vindece.

**

O plăcintă istorică. — La manevrele cele mari, ce le-a ținutu regele Friedrich Augustu celu Tare alu Saxoniei aproape de Mühlberg pe Elba, la anul 1730, a fost invitat și regele Friedrich Wilhelm I alu Prusiei cu fiulul său, prințul de coronă Friedrich. La aceste manevre nu s'a ținutu atata exercițiile militare cum ar fi trebuit, și nici la expunerea progreselor făcute de oștirea saxonă, ci mai mult a tabăra se ofere petreceri cât de variate pentru înalții oșpeți streini și se formeze un tablou strălucit al vieții dela Curtea regelui Augustu. Într'o zi s'a dat de mâncare întregi oștiri saxonie înaintea corturilor. Cu această ocaziune s'a adus într'unu caru o plăcintă de o mărime ne mai pomenită și de aceea cronicarii din acei ani n'au lăsat o uitării. Materialul, întrebuițat la această plăcintă uriașă a fost 3786 litre făină, 4920 de ouă, 3 tone de lapte și 2 tone s'eu 2000 chilograme unt. S'a construit anume un cuptor colosal pentru această plăcintă, ce a fost pusă în cuptor printr'o mașină ad-hoc. După ce s'a copt, s'a scos cu ajutorul cailor și s'a întinsu pe un pod de scânduri anume făcut. Avea o lungime de 14 coti, o lățime de 6 coti și era grosă peste ună jumătate de cot. Optu cai au trasu acestu monstru înaintea frontului oștirii; apoi inginerul făcu măsurătorea cuvenită și trase un cercu la mijlocul plăcintei după care veni un dulgher și cu ferestrul tăia o bucată rotundă din mijloc, ce fu prezentată regelui Prusiei și celorlalți oșpeți. Cronicarul, care era din suita regelui, asigură, că plăcinta și-a ajuns și scopul său propriu d'is, adecă a avut un gust minunat. Fiacare soldat a primit o bucată din plăcinta uriașă.

Bursa de Bucuresci.

Cota oficială dela 18 Noemvre st. v. 1886.

	Cump.	vend.
Renta română (5%).	91 1/2	92 1/2
Renta rom. amort. (5%)	93 3/4	94 1/4
> convert. (6%)	85 3/4	86 1/4
Impr. oraș. Buc. (20 fr.)	33—	34 1/2
Credit fonc. rural (7%)	104—	104 1/2
> „ „ (5%)	87 1/4	88 3/4
> „ „ (7%)	101 1/2	102—
> „ „ (6%)	93 1/2	94 1/2
> „ „ (5%)	84 1/2	85—
Banca națională a României 500 Lei	1015	1020
Ac. de asig. Dacia-Rom.	268	271
> „ „ Națională	—	—
Aur contra bilete de banca	16.50	17.75
Banconote austriace contra aur.	2.02—	2.03

Editoru: Iacobu Mureșianu.

Redactoru responsabilu Dr. Aurel Mureșianu

Cursul la burza de Viena
din 1 Decembrie st. n. 1886

Table with financial data from Vienna, including gold and silver prices, exchange rates, and interest rates.

Cursul pieței Brașov

Table with market prices from Brașov, including banknotes, silver, and various commodities.

1-6

Căștig sigur.

Persone solide din ori-ce clasă, cari voescă a se ocupa cu vândarea hârturilor de Stat și a losurilor cu prime permise prin lege, conform Art. XXXI. din anul 1883, cu plata lor în câșturi (rate) se angajiază ori și unde cu condițiuni foarte favorabile. Pre lângă puțină activitate se pôte câștiga fără capital și fără riscu cu ușurință fl. 100 până la 300 pe lună.

Oferte în limba germană cu arătarea ocupațiunei prezente suntă a se adresa: An die

Hauptstädtische Wechselstuben-Gesellschaft

ADLER & CIE, Budapest.

Nr. 13518.
1886.

Publicațiune.

Socoteala casei orașenesci pentru anul 1885 dimpreună cu toate aclusele referitoare, mai departe inventariul asupra averii comunei orașenesci zăcū, în sensul §-lui 142 alū art. de lege XXII din anul 1886, în biuroulū comptabilului orașenescū — strada căldărariilor Nr. 519 — în decursū de 15 zile, spre examinare din partea fiă-cărui.

Fiă-cărui supusū dărei îi stă în dreptū, ca se-și aștearnă subscrisului magistratū, până în 13 Decembrie a. c. eventuale observațiuni.

Brașovū, 27 Novembre 1886.

3-3

Magistratulū orașenescū.

Avisū d-lorū abonați!

Rugămū pe d-nii abonați ca la reînnoirea prenumerațiunei se binevoiască a scrie pe cuponulū mandatului postalū și numerii de pe fășia sub care au primitū diarulū nostru până acuma.

Domnii ce se abonază din nou se binevoiască a scrie adresa lămuritū și se arate și posta ultimă.

ADMINISTR. „GAZ. TRANS“

Abonamente la Gazeta Transilvaniei

se potū face cu începerea dale 1 și 15 ale fiecărei luni, mai ușor prin mandate postale.

Adresele ne rugămū a ni se trimite exactū arătându-și și posta ultimă.

PREȚULŪ ABONAMENTULUI ESTE:

Pentru Austro-Ungaria:

Table showing subscription prices for Austro-Ungaria: 3 fl. for 3 months, 6 fl. for 6 months, 12 fl. for 1 year.

Pentru România și străinătate.

Table showing subscription prices for Romania and abroad: 10 franci for 3 months, 20 for 6 months, 40 for 1 year.

Administrațiunea „Gazetei Transilvaniei“

Mersulū trenurilor

Valabilū dela 1 Octomvre st. n. 1886.

pe linia Predealū-Budapesta și pe linia Teiușū-Aradū-Budapesta a calei ferate orientale de statū reg. ung.

Large table with train schedules for routes: Predeal-Budapest, Budapest-Predeal, Teiuș-Arad-Budapest, and Budapest-Arad-Teiuș. Includes columns for train types, departure times, and arrival times.

Nota: Orele de nopțe suntū cele dintre liniile grōse.